कस्यचित्सन्निकर्षात्कस्यचिदनर्थनिवृत्तिर्लोकेदृष्टेत्यतआह ॥ श्रूयतेहीति ॥ छेत्तव्यः प्राप्तछेदनकालः ॥ इषीकाभिः कंटकबहुलगुल्मैः सन्निकर्षात् परितःपरिवारणरूपात् भयात् छेदनरूपात् ॥ स्वस्यसदांतःपुरवर्त्तित्वेनश्रूयतेहीत्युक्तिः ॥ ३० ॥ नन्वेषदोषोलक्ष्मणस्यापिसमानोऽतआह ॥ गोप्ताहीति ॥ ३१ ॥ पापं वधं ॥ ३२ ॥ तस्मात् वधसंभावनासत्वात् ॥ राजगृहात् राजगृहाख्यान्मातुलनगरात् ॥ एतदेवमह्यंरोचते त्वदिष्टत्वात् ॥ एकपुत्रायाः पुत्रमरणापेक्षया वनेपुत्रजीवनं सम्यक् ॥ तदेवाह भृशं तवहितमेतत् ॥ जीवन्भद्राणिपश्यतीतिन्यायात् ॥ ३३ ॥ एवं एवंसति मातुलगृहादेववनगमनेसति ते ज्ञातिपक्षस्यास्मदादेः श्रेयश्चभविष्यत्येव ॥ श्रेयोजीवनरूपंकल्याणं

श्रूयतेहिद्रुमःकश्चिच्छेत्तव्योवनजीवनैः॥ सन्निकर्षादिषीकाभिर्मोचितःपरमाद्भयात्॥३०॥गोप्ताहिरामंसौमित्रिर्लक्ष्मणंचापिराघवः॥ अश्विनोरिवसौभ्रात्रंतयोर्लोकेषुविश्रुतं॥ ३१ ॥ तस्मान्नलक्ष्मणेरामःपापंकिंचित्करिष्यति ॥ रामस्तुभरतेपापंकुर्याद्देवनसंशयः॥ ३२ ॥ तस्माद्राजगृहादेववनंगच्छतुराघवः ॥ एतद्धिरोचतेमह्यंभृशंचापिहितंतव॥ ३३॥ एवंतेज्ञातिपक्षस्यश्रेयश्चैवभविष्यति॥ यदिचेद्भरतोधर्मात्पित्र्यंराज्यमवाप्स्यति॥३४॥ सतेसुखोचितोबालोरामस्यसहजोरिपुः॥ समृद्धार्थस्यनष्टार्थोजीविष्यतिकथंवशे॥ ३५॥ अभिद्रुतमिवारण्येसिंहेनगजयूथपं॥ प्रच्छाद्यमानंरामेणभरतंत्रातुमर्हसि॥ ३६॥ दर्पान्निराकृतापूर्वंत्वयासौभाग्यवत्तया॥ राममातासपत्नीतेकथंवैरंनयापयेत्॥ ३७॥ चात्सुखं भरताद्वनस्थादपिभयशंकयास्मदादिपीडायाःकर्तुमशक्यत्वादितिभावः ॥ यदिचेदिति यदिवेत्यर्थः ॥ धर्मात् पितृदीयमानत्वरूपात् ॥ तदावाज्ञातिपक्षस्यश्रेयइत्यर्थः ॥ यद्वा एवमेवतेपक्षस्यश्रेयोभविष्यति ॥ एवमेवेत्येतदुपपादयति यदिचेति ॥ ॥ ३४ ॥ अन्यथादुःखमेवेत्याह ॥ सतेइति ॥ समृद्धार्थस्य रामस्य वशेस्थितोनष्टार्थःकथंजीविष्यतीत्यर्थः ॥ ३५ ॥ तस्मादरण्ये सिंहेनाभिद्रुतं गजयूथपमिव राज्य प्राप्त्या प्रबलेनरामेण प्रच्छाद्यमानमभिभूयमानं भरतं तदभिषेकनिरोधेन त्रातुमर्हसि ॥ ३६ ॥ अन्यथा तवाप्यनर्थइत्याह ॥ दर्पादिति ॥ सौभाग्यवत्ता पतिवात्सल्यं वैरयापनं वैरशुद्धिं त्वयि दास्यसंपादनेन कथंनकुर्यादित्यर्थः पातयेदितिपाठेप्ययमेवार्थः ॥ ३७ ॥